

Voortgangsrapportage 2023 van IMAGE-deelstudie Professionalisering in onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen

*Eerste meting binnen werkpakket 7 (WP7) van het
impactonderzoek 'IMpact of Activities in Gifted
Education (IMAGE)'*

Lisette Hornstra

Joyce Gubbels

Anouke Bakx

Isabelle Diepstraten

Marjolijn van Weerdenburg

Deze rapportage is mede mogelijk gemaakt door een subsidie van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO - 40.5.20441.007) voor het onderzoek 'IMpact of Activities in Gifted Education (IMAGE)'.

Bij verwijzingen naar deze rapportage dient de volgende referentie gebruikt te worden:

Hornstra, L., Gubbels, J., Bakx, A., Diepstraten, I., & van Weerdenburg, M. (2023).

Voortgangsrapportage 2023 van IMAGE-deelstudie Professionalisering in onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen. Eerste meting binnen werkpakket 7 (WP7) van het impactonderzoek 'IMpact of Activities in Gifted Education (IMAGE)'. RATiO/BSI - Radboud Universiteit.

Inhoud

1. Inbedding in impactonderzoek IMAGE	4
2. Doel en opzet van deelstudie naar professionalisering	4
3. Kwantitatieve deel van deelstudie naar professionalisering	6
3.1. Respondenten in het kwantitatieve deel	6
3.2. Professionaliseringsactiviteiten rondom begaafdheid	7
3.3. Ervaren impact van de professionaliseringsactiviteiten rondom begaafdheid	9
4. Kwalitatieve deel van deelstudie naar professionalisering	11
4.1 Achtergrondkenmerken respondenten in het kwalitatieve deel	13
4.2. Kenmerken van een ideale of juist niet zo ideale professionaliseringsactiviteit	14
4.3. De rol van kenmerken van professionaliseringsactiviteiten	15
4.4. De rol van schoolcondities	15
4.5. De rol van individuele condities	15
5. Conclusie en vervolg	16
6. Referenties	17
Bijlage A	18
Bijlage B	20

1. Inbedding in impactonderzoek IMAGE

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap (OCW) heeft voor de periode van 2019 – 2024 subsidie beschikbaar gesteld aan samenwerkingsverbanden in het primair onderwijs en voortgezet onderwijs voor het vormgeven van (beter) passend onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor leerlingen met kenmerken van (hoog)begaafdheid in te richten. Dit was de [subsidieregeling](#) "Begaafde leerlingen in primair en voortgezet onderwijs". Meer dan 90% van de samenwerkingsverbanden in Nederland heeft na goedkeuring van het subsidieplan deze subsidie ontvangen.

Aan deze subsidieregeling zijn twee onderzoeken gekoppeld: een monitoronderzoek en een impactonderzoek. In het monitoronderzoek wordt de besteding van subsidiemiddelen in kaart gebracht. In het impactonderzoek *IMpact of Activities in Gifted Education* (IMAGE) (<https://www.imageproject.nl/>), wordt onderzocht wat de werkzame mechanismen en onderliggende condities zijn van effectieve professionalisering. IMAGE bestaat uit meerdere deelstudies. Het onderliggende rapport heeft betrekking op één van deze deelstudies, namelijk de deelstudie naar 'Professionalisering in het onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen'.

In de beginfase van het impactonderzoek IMAGE heeft er een inventarisatie plaatsgevonden door Krijnen et al. (2021) waarin nader onderzocht is welke interventies en activiteiten werden opgezet in elk van de samenwerkingsverbanden die de subsidie hadden ontvangen. Daarna is met behulp van de uitkomsten van Krijnen et al. (2021) voor elk van de empirische IMAGE-deelstudies een operationeel plan opgesteld. Het operationele plan voor de huidige deelstudie naar professionalisering van onderwijsprofessionals is te vinden op <https://surfdrive.surf.nl/files/index.php/s/qyVqDSzZTnUeDV2>. Het onderliggende rapport omvat de tussentijdse uitkomsten van de eerste meting van de deelstudie 'Professionaliseren in onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen'.

2. Doel en opzet van deelstudie naar professionalisering

Het doel van de IMAGE-deelstudie naar professionalisering is het onderzoeken van de impact van professionaliseringsactiviteiten ten behoeve van onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen op de expertiseontwikkeling van onderwijsprofessionals (leraren, schoolleiders, intern begeleiders, zorgcoördinatoren) in het identificeren van en het onderwijs geven aan (hoog)begaafde

leerlingen. Hierbij wordt onderzocht welke mechanismen een rol spelen en welke condities faciliterend dan wel belemmerend werken.

De eerste globale onderzoeksvraag van de onderliggende deelstudie naar professionalisering luidt: 'Welke impact hebben professionaliseringsactiviteiten ten behoeve van onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen op de expertiseontwikkeling van onderwijsprofessionals (leraren, schoolleiders, intern begeleiders en zorgcoördinatoren) in het identificeren van en het onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen en welke mechanismen spelen daarbij een rol?' De tweede globale onderzoeksvraag luidt: 'Welke condities werken faciliterend of belemmerend voor de impact van professionaliseringsactiviteiten ten behoeve van onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen op de expertiseontwikkeling van onderwijsprofessionals in het identificeren van en het onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen?' Om deze twee globale onderzoeksvragen te beantwoorden is de IMAGE-deelstudie naar professionalisering in twee delen gesplitst die elk een andere methode van onderzoek gebruikten, namelijk een kwantitatieve en kwalitatieve methode.

In het kwantitatieve deel worden leraren bevraagd op de professionaliseringsactiviteiten op het gebied van (hoog)begaafdheid waar ze aan hebben deelgenomen. Dit kwantitatieve deel brengt ook het expertiseniveau van leraren in kaart met betrekking tot de kennis, attitude, concepties, vaardigheden en het handelen van leraren rondom dit thema. Door het expertiseniveau te relateren aan deelname aan professionaliseringsactiviteiten, kan de impact van die activiteiten in kaart worden gebracht.

In het kwalitatieve deel wordt een deel van de leraren via individuele interviews bevraagd naar onderliggende mechanismen en condities die een rol spelen bij de impact van professionaliseringsactiviteiten gericht op verbetering van passend onderwijs voor (hoog)begaafde leerlingen.

Ter voorbereiding op deze deelstudie naar professionalisering is een literatuurstudie uitgevoerd door Dood et al. (2022). Deze literatuurstudie gaf een beeld van de effectiviteit van verschillende typen professionaliseringsactiviteiten en de mechanismes en condities die daarbij een rol spelen. De uitkomsten hiervan hebben als basis gediend voor de vragenlijst in het kwantitatieve deel en voor het interviewprotocol in het kwalitatieve deel.

Voor beide delen apart is hieronder informatie gegeven over de uitvoering van de eerste meting en is een (klein) deel van de eerste uitkomsten gerapporteerd. Deze resultaten zijn beschrijvend en samenvattend van aard omdat de daadwerkelijke antwoorden op de onderzoeksvragen eerste gegeven worden in meerdere Engelstalige papers die aangeboden worden aan 'peer-reviewed' tijdschriften.

3. Kwantitatieve deel van deelstudie naar professionalisering

Voor het kwantitatieve deel binnen de IMAGE-deelstudie naar professionalisering worden er op twee meetmomenten vragenlijsten afgenomen bij onderwijsprofessionals (leraren, schoolleiders en intern begeleiders/zorgcoördinatoren) die werkzaam zijn in het primair en voortgezet onderwijs. Hierin wordt gevraagd naar de professionaliseringsactiviteiten rondom het thema begaafdheid waaraan deze professionals hebben deelgenomen en hoe zij die ervaren hebben. Om zicht te krijgen op de expertiseontwikkeling, wordt er ook gevraagd naar de attitudes, competentiebeleving en het handelen van de onderwijsprofessionals.

De eerste meting vond plaats in het voorjaar van 2022. De tweede meting vindt plaats in het najaar van 2023. Pas na afloop van de twee metingen kunnen uitspraken gedaan worden over de mate waarin de verschillende typen professionaliseringsactiviteiten impact hadden en leidden tot veranderingen in de attitudes, competentiebeleving en het handelen van onderwijsprofessionals in primair en voortgezet onderwijs. De onderliggende voortgangsrapportage zal daarom nog niet ingaan op de impact van deze professionaliseringsactiviteiten hierop, maar wel een overzicht geven van:

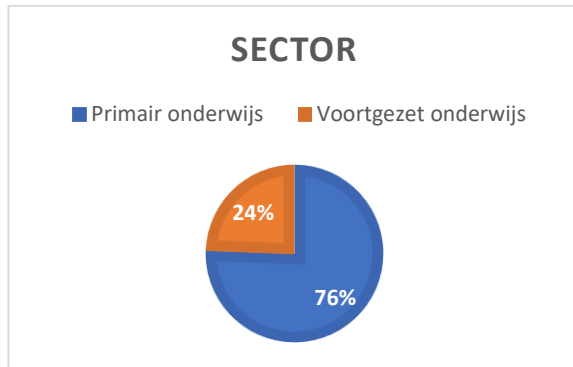
- de respondenten van het onderzoek;
- deelname aan verschillende professionaliseringsactiviteiten rondom begaafdheid;
- de *ervaren* impact van die activiteiten.

3.1. Respondenten in het kwantitatieve deel

Aan de eerste meting van deze deelstudie namen 906 onderwijsprofessionals deel. In Figuur 1 is te zien dat het merendeel (685 respondenten) werkzaam was in het primair onderwijs en de rest in het voortgezet onderwijs (221 respondenten). De respondenten waren afkomstig van 494 verschillende scholen verspreid over Nederland. Van de onderwijsprofessionals was 82% vrouw en de gemiddelde leeftijd was 43 jaar. Gemiddeld hadden zij een aanstelling van 0,73 fulltime equivalent (fte) op hun school. In Figuur 2 is te zien dat de respondenten werkzaam waren als leraar, in het onderwijsmanagement of in een zorggerelateerde functie (bijvoorbeeld als intern begeleider (IB) of orthopedagoog). In beide sectoren (primair en voortgezet onderwijs) was de verdeling van functies vrijwel gelijk. Een kleine subgroep van de respondenten was werkzaam in andere functie (bijvoorbeeld als onderwijsassistent of conciërge). Deze laatste subgroep is in de verdere analyses buiten beschouwing gelaten. De verdere rapportage betreft hierdoor de resterende 890 respondenten.

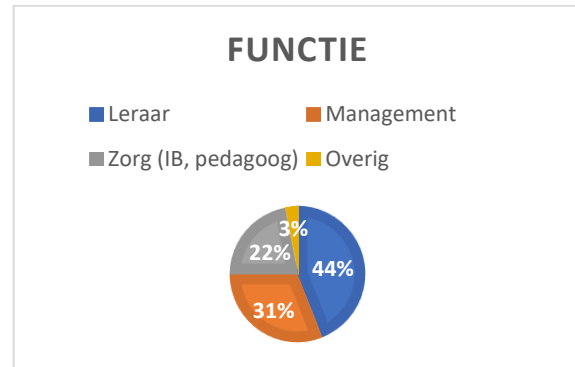
Figuur 1

Sector Waarin Respondenten Werkzaam Zijn

Figuur 2

Functie Waarin Respondenten Werkzaam Zijn

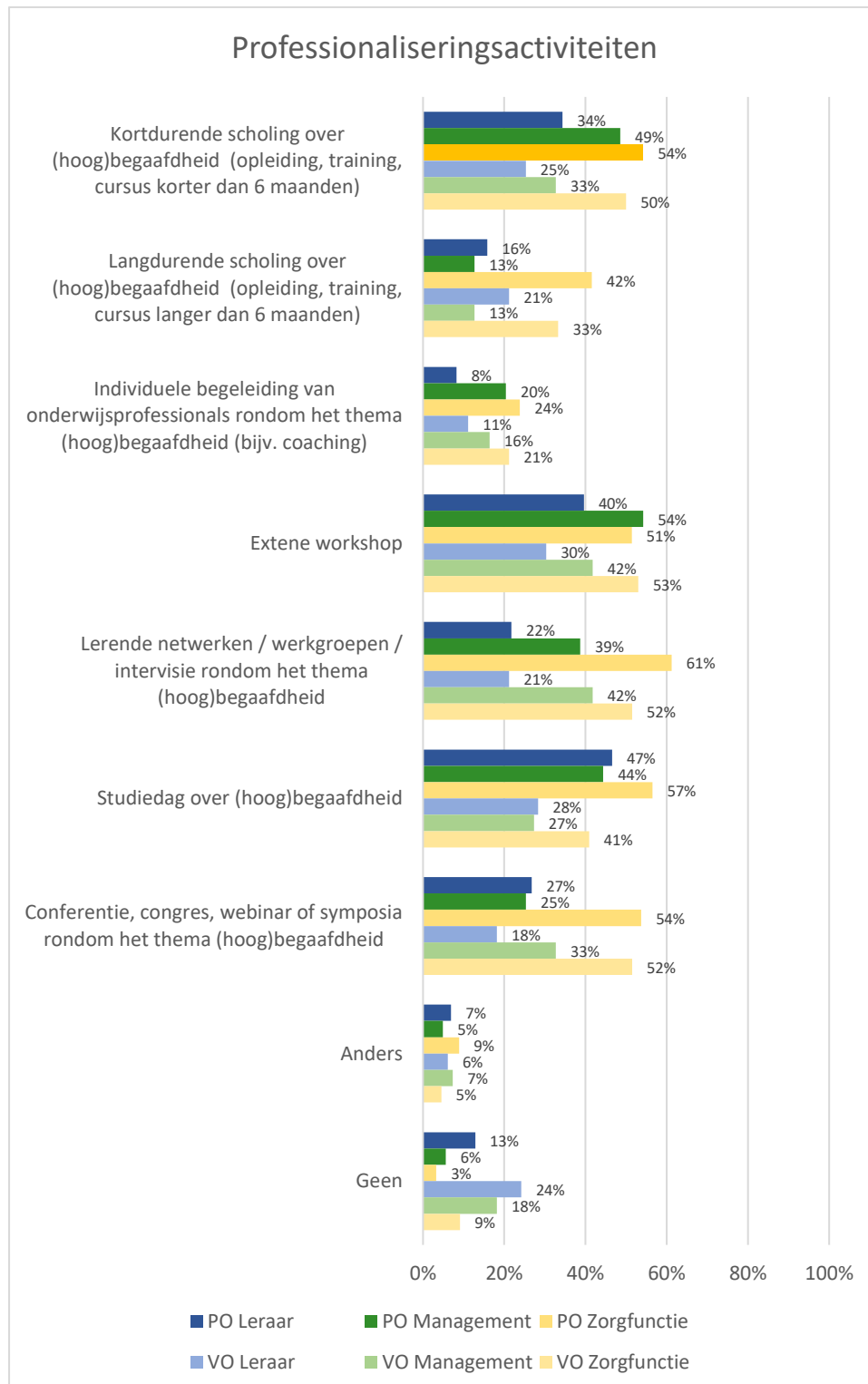

3.2. Professionaliseringsactiviteiten rondom begaafdheid

De professionaliseringsactiviteiten rondom begaafdheid waaraan de onderwijsprofessionals hebben deelgenomen in het verleden of momenteel aan deelnemen, zijn weergegeven in Figuur 3. Deze zijn uitgesplitst naar sector en functie. De meeste respondenten hebben aan één of meerdere activiteiten deelgenomen. De gerapporteerde professionaliseringsactiviteiten zijn zeer divers. Onderwijsprofessionals in het primair onderwijs hebben over het algemeen aan meer professionaliseringsactiviteiten rondom begaafdheid deelgenomen dan onderwijsprofessionals in het voortgezet onderwijs. Dit geldt voor alle drie de functietypen (namelijk leraar, management en zorggerelateerde functie). In Figuur 3 is tevens weergegeven dat een minderheid van de respondenten aan geen enkele professionaliseringsactiviteit heeft deelgenomen. Het gaat hierbij om 13% van de leraren in het primair onderwijs en 24% van de leraren in het voortgezet onderwijs. Bij de managers in het primair onderwijs gaf 6% aan geen professionaliseringsactiviteiten rondom begaafdheid gedaan te hebben en in het voortgezet onderwijs was dit 13%. Bij onderwijsprofessionals in een zorggerelateerde functie ging het om 3% voor het primair en 9% voor het voortzet onderwijs.

Figuur 3

Gerapporteerde Professionaliseringsactiviteiten Uitgesplitst naar Sector Primair Onderwijs (PO) of Voortgezet Onderwijs (VO) en Functie (Leraar, Management en Zorggerelateerde Functie)

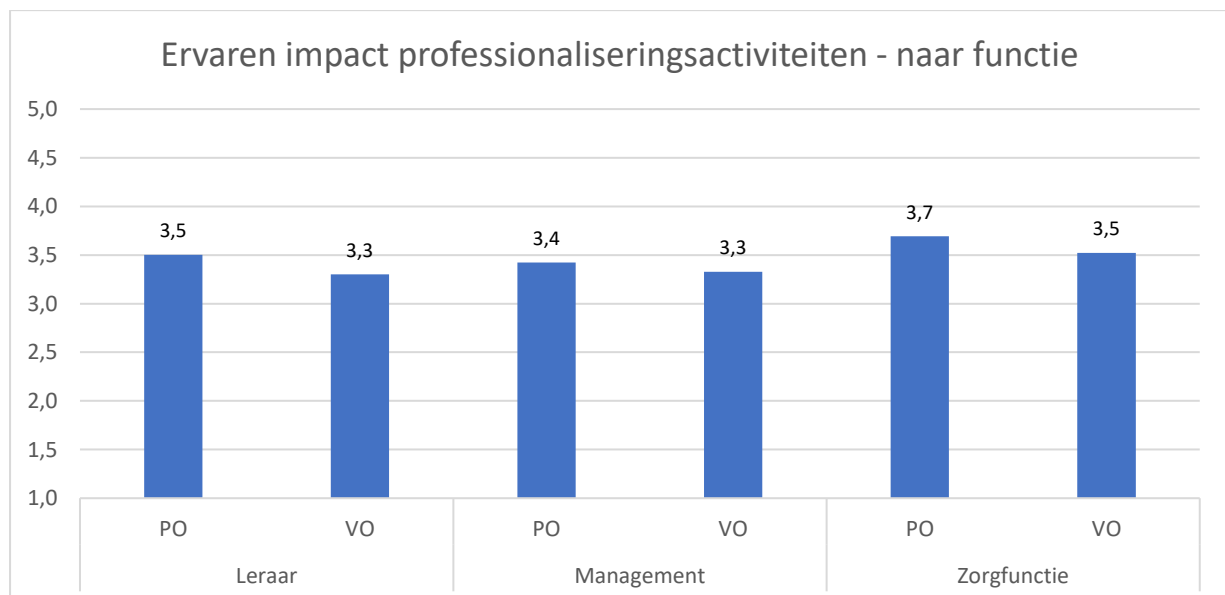
3.3. Ervaren impact van de professionaliseringsactiviteiten rondom begaafdheid

Aan de respondenten is aan de hand van een korte vragenlijst van 10 vragen nagegaan hoe zij de impact van hun meest recente professionaliseringsactiviteit ervaren hebben. De vragen gingen over de mate waarin respondenten veel hadden geleerd van de activiteit, in hoeverre het hun voordeel bracht in hun dagelijkse werkzaamheden en in hoeverre het voordeel opleverde voor leerlingen. Over het algemeen was de ervaren impact positief: gemiddeld was de score 3,51 op een schaal van 1 (meest negatief) tot 5 (meest positief).

In Figuur 4 valt te zien dat onderwijsprofessionals in het primair onderwijs iets positiever waren over de ervaren impact dan hun collega's in het voortgezet onderwijs. Dit verschil was statistisch significant, maar slechts klein. Verder bleken professionals met een zorgfunctie significant positiever dan collega's in een managementfunctie. Ook dit verschil was echter klein. In Bijlage A zijn de beschrijvende statistieken hiervan weergegeven en in Bijlage B een boxplot waarin de spreiding zichtbaar is.

Figuur 4

Ervaren Impact van de Gerapporteerde Professionaliseringsactiviteiten naar Functie

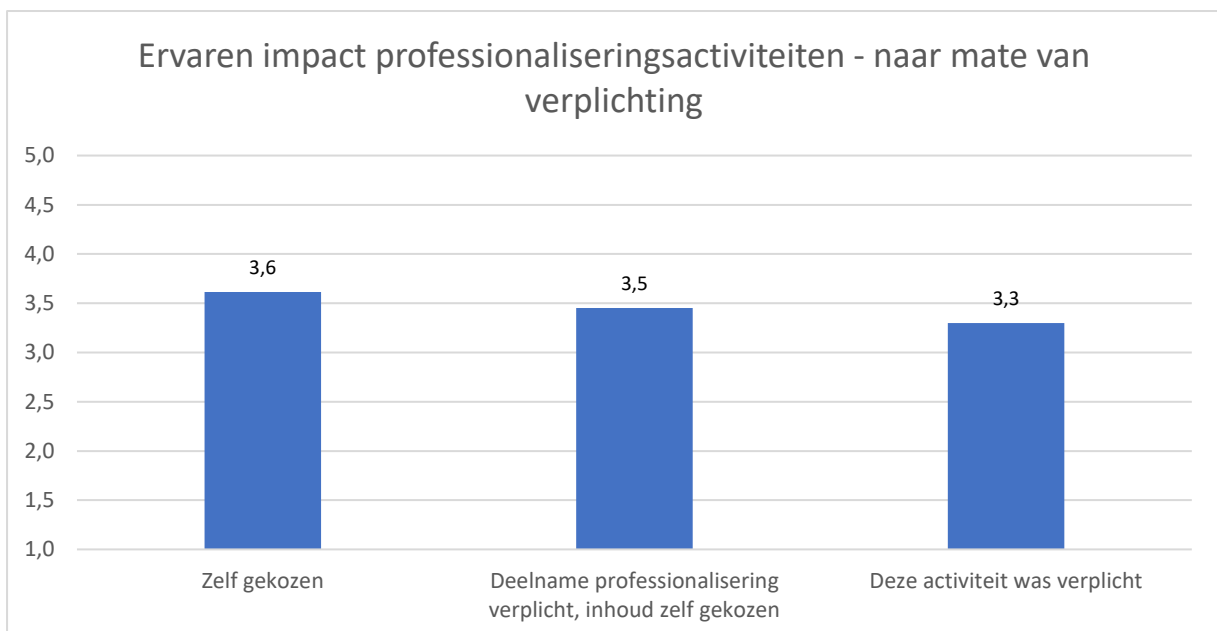

In Figuur 5 zijn de gemiddelde scores weergegeven ten aanzien van de impact van de professionaliseringsactiviteiten in de situatie dat deze geheel zelf gekozen was, dat deelname

verplicht was, maar de inhoud zelf gekozen kon worden en dat beiden verplicht waren voor de deelnemer. Er was een significant verschil in ervaren impact tussen volledig zelf gekozen en volledig verplichte activiteiten, terwijl de middelste categorie niet van de andere twee categorieën verschilde. Dit suggereert dat de ervaren impact iets minder groot was naarmate de activiteit meer verplichte kenmerken had. Het verschil is echter maar klein. Zie Bijlage A voor de beschrijvende statistieken en Bijlage B voor een boxplot waarmee de spreiding zichtbaar is.

Figuur 5

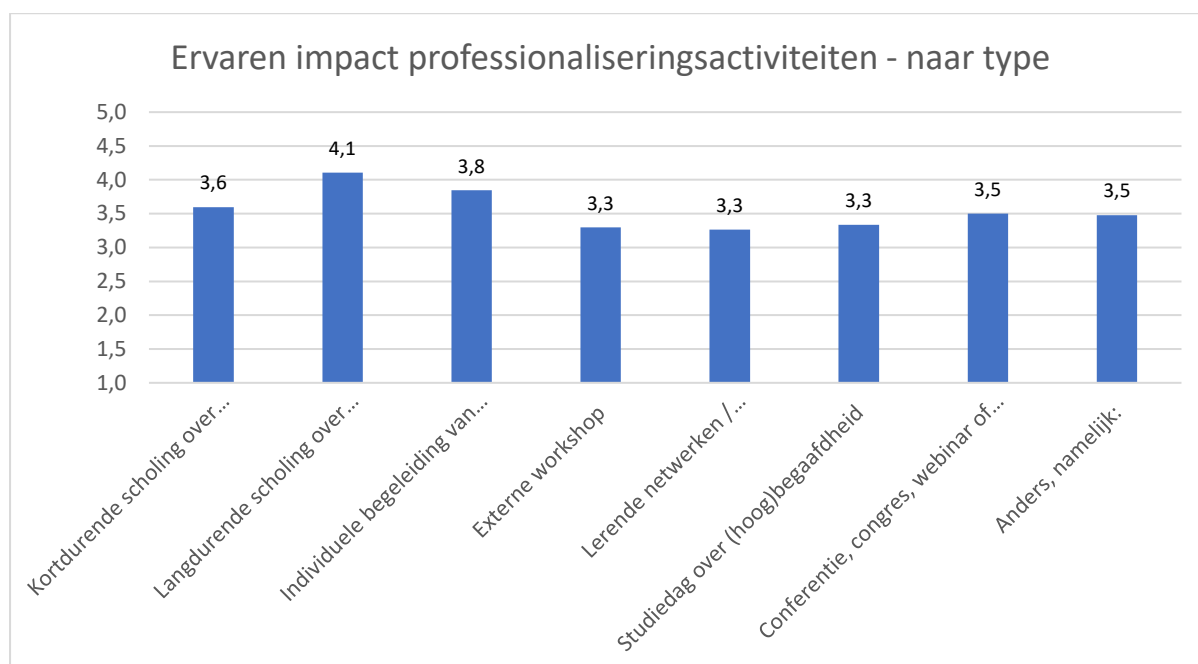
Ervaren Impact van de Gerapporteerde Professionaliseringsactiviteiten naar Mate van Verplichting

Ten slotte is in Figuur 6 de ervaren impact van de gerapporteerde professionaliseringsactiviteiten naar typen activiteit weergegeven. De ervaren impact van langdurende scholing bleek significant te verschillen van alle andere activiteiten. Verder bleek er een significant verschil tussen kortdurende scholing en lerende netwerken. De overige categorieën verschilden niet van elkaar. Zie Bijlage A voor de beschrijvende statistieken en Bijlage B voor een boxplot waarmee de spreiding zichtbaar is.

Figuur 6

Ervaren Impact van de Gerapporteerde Professionaliseringsactiviteiten naar Type Activiteit

4. Kwalitatieve deel van deelstudie naar professionalisering

Voor het kwalitatieve deel binnen de IMAGE-deelstudie naar professionalisering worden er op twee meetmomenten interviews afgenomen bij onderwijsprofessionals die werkzaam zijn in het primair en voortgezet onderwijs. De eerste meting voor het kwalitatieve deel vond plaats tussen mei 2022 en oktober 2022. De tweede meting is eind 2023 gepland. Het onderzoeksplan wordt uitgevoerd zoals aangegeven, al wordt de tweede meting een aantal maanden later uitgevoerd dan aanvankelijk gepland. Dat komt door de verlengde uitvoering van de dataverzameling bij de eerste meting binnen het kwalitatieve deel. Die dataverzameling heeft langer gelopen in verband met werving van respondenten (zie meer toelichting hierover hieronder bij paragraaf 4.1, 'Achtergrondkenmerken van respondenten in het kwalitatieve deel').

De kwalitatieve onderzoeksmethode bij deze tweede meting wordt op grond van de definitieve uitkomsten van de eerste meting bepaald (bijvoorbeeld: opnieuw individuele interviews of focusgroepen). Tijdens de eerste meting van het kwalitatieve deel zijn 28 individuele interviews gehouden met leraren, waarvan 14 uit het primair en 14 uit het voortgezet onderwijs.

Alle interviews zijn met behulp van een standaard interviewprotocol afgenomen door twee onderzoekers: een getrainde interviewer en een observant. Bij het opstellen van het interviewprotocol stonden de volgende concrete onderzoeksvragen centraal.

- 1.1. Wat ervaren leraren als een ideale of juist niet zo ideale professionaliseringsactiviteit?
- 1.2. Welke kenmerken van professionaliseringsactiviteiten zijn bepalend om deel te nemen dan wel impact te ervaren?
- 2.1. Welke schoolcondities zijn bepalend voor deelname en welke voor het ervaren van impact van professionalisering?
- 2.2. Welke individuele condities zijn bepalend voor deelname en welke voor het ervaren van impact van professionalisering?

Het interviewprotocol bevatte een algemeen deel met interviewvragen over achtergrondkenmerken van de respondent en een deel met meerdere specifieke interviewvragen over de volgende vier thema's welke zijn afgeleid van de hierboven genoemde vier concrete onderzoeksvragen 1.1 tot en met 2.2:

1. Kenmerken van een ideale of juist niet zo ideale professionaliseringsactiviteit;
2. De rol van kenmerken van professionaliseringsactiviteiten bij deelname en impact;
3. De rol van schoolcondities bij deelname en impact;
4. De rol van individuele condities bij deelname en impact.

De specifieke interviewvragen per thema hadden met name betrekking op kenmerken en condities waarover volgens de literatuurstudie (Dood et al., 2022) nog weinig onderzoeksresultaten of juist tegenstrijdige onderzoeksresultaten beschikbaar waren en die 'te beïnvloeden' zijn. De onderliggende voortgangsrapportage gaat in op de eerste meting waarin de hierboven genoemde vier thema's aan bod zijn gekomen. Hierbij wordt nog niet specifiek ingegaan op de beantwoording van de concrete onderzoeksvragen, want deze worden verwerkt tot een Engelstalig paper om aan te bieden aan een internationaal wetenschappelijk peer-reviewed tijdschrift. Zodra het echter mogelijk is, worden er meerdere praktijkpublicaties geschreven over de uitkomsten en zal er terugkoppeling plaatsvinden naar het veld van onderwijs en zorg in Nederland.

4.1 Achtergrondkenmerken respondenten in het kwalitatieve deel

De werving van respondenten in het kwalitatieve deel was afhankelijk van de werving in het kwantitatieve deel. Aan het einde van de vragenlijst van het kwantitatieve onderzoek werd namelijk gevraagd of mensen aan wilden geven of ze ook benaderd mochten worden voor deelname aan een interview voor het kwalitatieve onderzoek (conform het operationeel plan). Aangezien het veel moeite kostte om medewerking van scholen te krijgen voor deelname aan het kwantitatieve deel kostte de werving van respondenten voor het kwalitatieve deel ook meer tijd en moeite dan verwacht. Afwijkend van het operationeel plan is er besloten tot een extra wervingsactie. Een oproep bij het ECHA2022-congres eind augustus 2022 bracht de aanmeldingen echter goed op gang waardoor het vooraf bepaalde aantal respondenten voor de interviews werd gehaald. Wel heeft dit tot vertraging in de uitvoering van de interviewstudie geleid, waardoor de tweede kwalitatieve meting is doorgeschoven van midden naar eind 2023. Voor het vervolg van het project heeft dit geen gevolgen: de resultaten worden opgeleverd zoals beschreven in het plan.

Binnen het kwalitatieve deel zijn in totaal 28 respondenten geïnterviewd. Zij waren afkomstig uit 28 verschillende scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Hierdoor zijn inzichten verkregen uit 28 verschillende schoolomgevingen. In Tabel 1 zijn de aantallen respondenten weergegeven, uitgesplitst naar primair en voortgezet onderwijs, met daarbij het aantal jaren werkervaring in het onderwijs, de hoogst afgeronde opleiding en de ervaren werkdruk (in de periode van het interview).

Tabel 1*Kenmerken van Respondenten: Werkervaring, Hoogst Afgeronde Opleiding en Werkdruk*

	Primair onderwijs	Voortgezet onderwijs
	<i>N</i> = 14	<i>N</i> = 14
Werkervaring in het onderwijs (in jaren)		
0 - 5	3	2
5 - 10	1	1
10 - 15	3	4
15 - 20	3	3
meer dan 20	4	4
Hoogst met diploma afgeronde opleiding		
Bachelor Hoger Beroepsonderwijs	3	2
Master Hoger Beroepsonderwijs	8	6
Wetenschappelijk Onderwijs (Bachelor of Master)	3	6
Ervaren werkdruk		
Hoog	2	7
Gemiddeld	6	4
Laag	4	1

4.2. Kenmerken van een ideale of juist niet zo ideale professionaliseringsactiviteit

Aan de respondenten is met open interviewvragen gevraagd naar kenmerken van ideale professionaliseringsactiviteiten, naar kenmerken van niet ideale professionaliseringsactiviteiten en naar professionaliseringsactiviteiten die zij nog missen. De respondenten waren goed in staat om verschillende typen kenmerken te noemen die voor hen maakten dat een professionaliseringsactiviteit op het terrein van onderwijs aan (hoog)begaaftde leerlingen effectief was of juist niet. In de antwoorden zitten behoorlijk veel individuele verschillen en tegelijkertijd zijn er patronen te herkennen van kenmerken van effectief ervaren professionaliseringsactiviteiten en van minder effectief ervaren professionaliseringsactiviteiten.

4.3. De rol van kenmerken van professionaliseringsactiviteiten

Aan de respondenten is met open interviewvragen gevraagd of de duur, het type en de vorm (online of niet) van de professionaliseringsactiviteit van belang was voor deelname aan de activiteit en de impact ervan. Uit de literatuurstudie kwam namelijk naar voren dat verschillende studies tegenstrijdige resultaten laten zien over het belang van deze drie kenmerken van professionaliseringsactiviteiten. Uit de antwoorden van de respondenten bleek dat er veel individuele verschillen en tegelijkertijd ook overeenkomsten waren. De antwoorden van respondenten op deze vragen, bleken soms ook samen te hangen met (of afhankelijk te zijn van) individuele omstandigheden of van condities binnen de school. De bevindingen laten zien dat de duur van professionalisering ertoe doet: zo geven de respondenten aan dat langdurige scholing vaak meer impact heeft, maar vooral als langere duur "langere spreiding over de tijd" betekent. Daarnaast gaven respondenten aan dat vrijwilligheid van deelname aan een professionaliseringsactiviteit de intrinsieke motivatie bevordert wat belangrijk is voor het wel of niet effectief zijn van deze activiteit.

4.4. De rol van schoolcondities

De literatuurstudie van Dood et al. (2022) maakte duidelijk dat er verschillende schoolcondities zijn die veel invloed hebben op deelname aan en impact van professionalisering. Achtereenvolgens zijn de volgende schoolcondities in de interviews aan de orde gesteld: opname van het thema (hoog)begaafdheid in het schoolverbeterbeleid, de mate van prioriteit die de school aan het thema (hoog)begaafdheid geeft, steun van leidinggevenden, stimulerende of belemmerende schoolcondities volgens de leraren zelf en het belang van schoolcultuur en 'collective self efficacy'.

De respondenten bleken goed in staat om aan te geven welke condities binnen de school bevorderlijk dan wel hinderlijk waren voor hun (besluit tot) deelname aan professionaliseringsactiviteiten op het terrein van onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen en voor de (mogelijk) impact van die deelname.

4.5. De rol van individuele condities

Tot slot is in de interviews ingegaan op de rol van individuele condities. Allereerst is de leraren gevraagd wat zij zelf als de meest belangrijke individuele conditie voor deelname aan en impact van professionalisering ervaren. Vervolgens is ingegaan op het belang van subjectieve (door leraren beleefde) individuele condities versus objectieve condities. Ten derde zijn vragen gesteld

over het belang van werkervaring en opleidingsniveau bij de impact van professionalisering, omdat de literatuurstudie van Dood et al. (2022) aantoonde dat hierover tegenstrijdige resultaten zijn. Ten vierde is bij alleen de leraren in het voortgezet onderwijs nog de vraag gesteld of de impact van professionalisering te maken heeft met het type voortgezet onderwijs.

5. Conclusie en vervolg

Deze voortgangsrapportage geeft een eerste beeld van de respondenten, de methode en beschrijvende resultaten van de deelstudie naar professionalisering (werkpakket 7 binnen IMAGE). Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen het kwantitatieve deel (met de online vragenlijst) en kwalitatieve deel (met de interviews).

De bevindingen van de eerste meting binnen het *kwantitatieve* deel laten zien dat een groot deel van de onderwijsprofessionals in de steekproef in het primair en voortgezet onderwijs heeft deelgenomen aan professionalisering rondom het thema (hoog)begaafdheid. Mogelijk was dat ook een reden voor respondenten om de vragenlijst in te vullen. Slechts een klein deel van de respondenten gaf aan dat zij aan geen enkele vorm van professionalisering over (hoog)begaafdheid deel hadden genomen. In het voortgezet onderwijs (24% van de respondenten) kwam het vaker voor dat professionals niet hebben deelgenomen aan professionalisering over onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen dan in het primair onderwijs (13%). De kans is groot, dat deze percentages in de gehele populatie hoger liggen. De kans is namelijk aanwezig dat scholen die het onderwerp '(hoog)begaafdheid' hoog op de agenda hebben staan, ook eerder geneigd waren de vragenlijst in dit kwantitatieve deel in te vullen en er dus sprake kan zijn van niet-representatieve steekproeven.

De resultaten met betrekking tot de ervaren impact laten zien dat respondenten over het algemeen tevreden zijn met professionalisering over (hoog)begaafdheid. Dit geldt vooral wanneer het langdurende scholing betrof. De ervaren impact was bovendien positiever, wanneer de activiteit niet verplicht, maar zelf gekozen was.

De bevindingen van de eerste meting binnen het *kwalitatieve* deel ondersteunen en verrijken de resultaten van het kwantitatieve deel, zoals over het belang van de duur en van de vrijwilligheid (intrinsieke motivatie) van een activiteit. In het kwalitatieve deel kwam bijvoorbeeld uit de interviews naar voren dat langdurige scholing vaak meer impact heeft, maar vooral als langere duur een langere spreiding over de tijd betekent. De uitkomsten van de interviews geven tevens een

mogelijke verklaring voor het feit dat in de literatuurstudie van Dood et al. (2022) bijvoorbeeld geen eenduidige bevindingen aangetroffen worden over het belang van de duur en het type professionalisering. Zo wezen respondenten er regelmatig op dat hierover geen algemene uitspraken te doen zijn, dat de keuze om deel te nemen per persoon zal verschillen en dat de impact vooral zal afhangen van doel en effectiviteit van de activiteit. Daarmee gaven ze ook een belangrijke nuancering aan de bevindingen uit het kwantitatieve deel dat langdurige scholing meer impact heeft.

Met de bevindingen uit het kwantitatieve en kwalitatieve deel is het mogelijk om de onderzoeksvragen van de IMAGE-deelstudie naar professionalisering te beantwoorden. Hierbij moet opgemerkt worden dat bepaalde onderzoeksvragen pas beantwoord kunnen worden ná de tweede meting in het najaar van 2023. Dan kan pas inzicht verkregen worden in de (mogelijke) *ontwikkeling* in professionalisering op het terrein van (hoog)begaafdheid. Resultaten worden gedeeld via Engelstalige papers die aangeboden worden aan wetenschappelijke 'peer-reviewed' tijdschriften. Ook worden inzichten zo snel als mogelijk is, gedeeld met het veld van onderwijs en zorg. Hierbij valt te denken aan infographics, social-media, vakpublicaties, kennisdelingsbijeenkomsten en instructie-video's. Tot slot kan gemeld worden dat de te verwachten resultaten dusdanig zullen zijn, dat er ook aanbevelingen geformuleerd gaan worden ten aanzien van onderwijsbeleid.

6. Referenties

Dood, C., Gubbels, J., Hornstra, L., Diepstraten, I. & Bakx, A. W. E. A. (2022). Literatuurstudie naar effectieve professionaliseringsactiviteiten voor leraren. Expertisecentrum Nederlands/Radboud Universiteit RATiO.

Krijnen, E., 't Gilde, J., Ledoux, G., Schoevers, E., Vergeer, J. & van Weerdenburg, M. (2021). Inventarisatie van onderwijsactiviteiten ter verbetering van het passend aanbod voor (hoog)begaafde leerlingen. Rapportage van de eerste deelstudie in het project: IMPact of Activities in Gifted Education (IMAGE). Rapport 1075, projectnummer 20842. Kohnstamm Instituut.

Bijlage A

Beschrijvende statistieken over de ervaren impact

Tabel A1

Ervaren Impact van Gerapporteerde Professionaliseringsactiviteiten naar Sector

Sector	<i>N</i>	<i>Gemiddelde</i>	<i>Standaarddeviatie</i>
Primair onderwijs	524	3,56	0,79
Voortgezet onderwijs	151	3,39	0,83

Tabel A2

Ervaren Impact van Gerapporteerde Professionaliseringsactiviteiten naar Functie

Functie	<i>N</i>	<i>Gemiddelde</i>	<i>Standaarddeviatie</i>
Leraar	269	3,46	0,82
Management_beleid	146	3,40	0,70
Zorggerelateerde functie	247	3,65	0,81

Tabel A3

Ervaren Impact van Gerapporteerde Professionaliseringsactiviteiten naar Mate van Verplichting

Was de activiteit verplicht?	<i>N</i>	<i>Gemiddelde</i>	<i>Standaarddeviatie</i>
Nee, zelf gekozen	450	3,61	0,78
Deelname professionalisering verplicht, activiteit zelf gekozen	60	3,45	0,69
Activiteit verplicht	163	3,30	0,82

Tabel A4*Ervaren Impact van Gerapporteerde Professionaliseringsactiviteiten naar Type Activiteit*

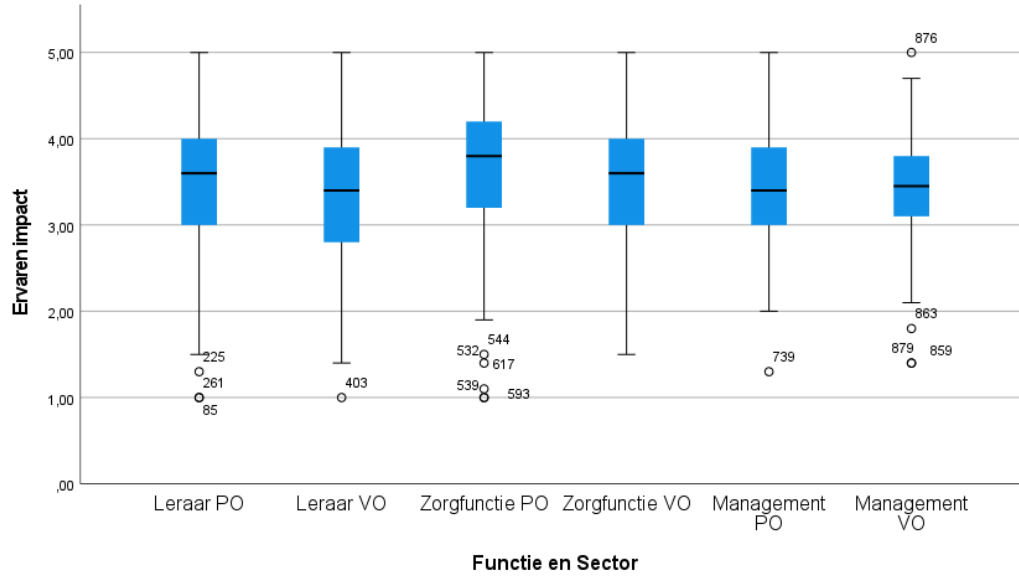
Type activiteit	<i>N</i>	<i>Gemiddelde</i>	<i>Standaarddeviatie</i>
Kortdurende scholing (< 6 maanden)	121	3,60	0,74
Langdurende scholing (> 6 maanden)	101	4,10	0,65
Individuele begeleiding	18	3,84	0,63
Workshop	101	3,30	0,78
Lerende netwerken	113	3,26	0,86
Studiedag	113	3,33	0,70
Conferentie e.d.	75	3,50	0,64
Anders, namelijk:	33	3,48	1,03

Bijlage B

Boxplots met ervaren impact

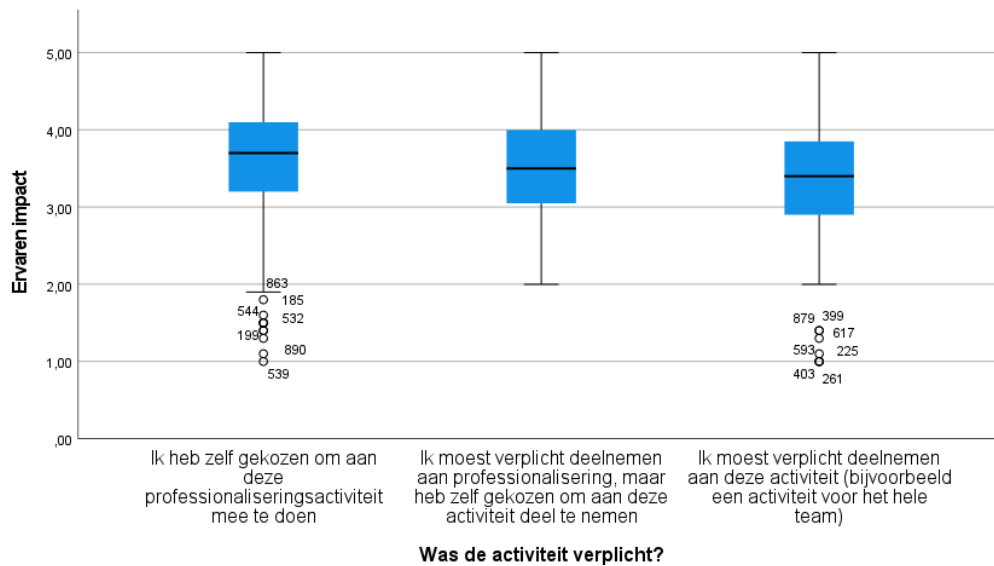
Figuur B1

Ervaren Impact naar Functie en Sector

Figuur B2

Ervaren Impact Naar Mate Van Verplichting

Figuur B3

Ervaren Impact naar Type Activiteit

